

List Przewodniczącego Konferencji Episkopatu do Prezesa Rady Ministrów ws. zmniejszenia obostrzeń w kościołach

Abp Stanisław Gądecki

Warszawa, dnia 7 czerwca 2021 roku

Wielce Szanowny Panie Premierze,

W kontekście istotnego zmniejszania obostrzeń sanitarnych w większości obszarów życia społecznego i gospodarczego chciałbym wyrazić mój smutek z powodu utrzymywania dotychczasowych limitów wiernych w kościołach z czasu, gdy dzienna liczba zachorowań w Polsce oscylowała wokół 30 tys.

Od początku pandemii – mając na uwadze zdrowie i życie Polaków – Kościół ze zrozumieniem podchodził do nakładanych ograniczeń sanitarnych, udzielając wiernym dyspens oraz zachęcając do przestrzegania wszystkich zaleceń sanitarnych. We wcześniejszych listach do Pana Premiera przypominałem, że możliwość wyznawania i praktykowania wiary jest niezbywalnym prawem człowieka i wpływa na jego kondycję – sferę duchową, psychiczną i fizyczną, stąd restrykcje w tak ważnej sferze życia społecznego powinny być ograniczone do koniecznego minimum.

Dzisiaj, wobec diametralnie innej i zdecydowanie lepszej sytuacji epidemicznej, wyrażam mój stanowczy sprzeciw wobec dalszego – tak drastycznego – ograniczania prawa wiernych do publicznego wyznawania i praktykowania wiary.

Utrzymywanie tak dużych ograniczeń może być postrzegane nie tylko jako rodzaj dyskryminacji, ale ograniczanie wolności religijnej. Nieprzypadkowo prawo to jest zawarte we wszystkich podstawowych, międzynarodowych dokumentach z zakresu praw człowieka, jak również w Konstytucji Rzeczypospolitej (art. 53) oraz w umowie międzynarodowej jaką

jest Konkordat między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską (art. 5 i 8). Nie jest ono tylko jednym z wielu ludzkich praw. Jest poniekąd ich osią. „Cywilne i społeczne prawo wolności religijnej – pisze św. Jan Paweł II – dotykając najgłębszej sfery duszy, staje się niejako punktem odniesienia i probierzem innych podstawowych praw” (Jan Paweł II, *Christifideles laici*, 39). „Urzeczywistnianie tego prawa jest jednym z podstawowych sprawdzianów prawdziwego postępu człowieka w każdym ustroju, społeczeństwie, systemie czy środowisku” (Jan Paweł II, *Redemptor hominis*, 17).

W Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności czytamy: „Wolność uzewnętrzniania wyznania lub przekonań może podlegać jedynie takim ograniczeniom, które są przewidziane przez ustawę i konieczne w społeczeństwie demokratycznym z uwagi na interesy bezpieczeństwa publicznego, ochronę porządku publicznego, zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności innych osób” (art. 9 ust 2). Formuła ta jest powtórzona niemal dosłownie w art. 53 ust. 5 Konstytucji RP. Słowo „konieczne” oznacza, że ograniczenia muszą być absolutnie niezbędne dla ochrony wymienionych wartości, a zatem cele te nie mogą zostać osiągnięte za sprawą użycia innych dostępnych środków czy też ograniczenia innych praw. Z uwagi na charakter prawa do wolności religijnej, wszelkie ograniczenia w korzystaniu z niej powinny być racjonalne i minimalne; muszą także być wprowadzane w ostatniej, a zdejmowane w pierwszej kolejności (por. A.A. Jamal, *The impact of definitional issues on the right of freedom of religion and belief*, w: S. Ferrari (ed.), *Routhledge Handbook of Law and Religion*, Routledge, London and New York, 2017, s. 102). Zapewnianie faktycznej możliwości korzystania z niej jest zatem warunkiem sine qua non demokratycznego państwa prawnego. Warto również mieć na względzie, iż art. 53 ust. 5 Konstytucji RP wyraźnie stanowi, iż wolność uzewnętrzniania religii może być ograniczona jedynie w drodze ustawy, co również wskazuje na doniosłe znaczenie tej wolności.

Ponadto, przepisy aktualnego rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii prowadzą do sytuacji dość paradoksalnych. Przykładowo, w wydarzeniach okolicznościowych takich jak przyjęcia pierwszokomunijne czy wesela dopuszcza się uczestnictwo 150 osób (nie licząc osób zaszczepionych). Te same osoby nie mogą jednak uczestniczyć w poprzedzającej je ceremonii liturgicznej w kościołach, gdyż w zdecydowanej większości ich powierzchnia jest mniejsza, niż wymagane w tym przypadku 2000m². Takie instytucje jak teatry, opery, filharmonie, kina mogą prowadzić swoją działalność w pomieszczeniach zamkniętych przy udostępnieniu widzom 50 proc. liczby miejsc. W przypadku transportu zbiorowego dopuszczalne jest nawet 75 proc. obłożenia. Wydaje się, że zmniejszenie restrykcji w odniesieniu do kościołów i innych miejsc kultu do koniecznego minimum, które spełniałoby wymagania bezpieczeństwa sanitarnego, dowodziłoby poszanowania konstytucyjnego prawa do wolności religijnej, widocznego dotychczas w działaniach władz RP w związku z pandemią.

Wyrażając wdzięczność za dotychczasowe działania na rzecz ochrony zdrowia i życia Polaków, nalegam raz jeszcze na zmniejszenie obostrzeń w kościołach i innych miejscach kultu.

Z wyrazami szacunku,

+ Stanisław Gądecki
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski
Wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE)